

Psychische gezondheid, sleutel tot ondernemerssucces

Uit een Nederlands onderzoek door Dr. M.J. Gorgievski blijkt dat een chronisch slechte psychische gezondheid ertoe kan leiden dat een boer terecht komt in een stressvolle negatieve spiraal van geld en gemoed, doordat hij zijn financiële perspectieven te negatief inschat. Hierdoor raakt hij gedemotiveerd en investeert niet verder in zijn bedrijf, waardoor het financiële perspectief daadwerkelijk verslechtert.

Meer lezen? [Klik hier.](#)

Tijdens de begeleidingen van de Agricolpsychologen bij land- en tuinbouwers met psychologische problemen zoals stressklachten of depressie, drukken de boeren en tuinders de oorzaak van hun problemen vaak als volgt uit: “de problemen op de boerderij, de lage prijzen en de crisissen hebben ervoor gezorgd dat ik depressief geworden ben.”

Klopt dit subjectief gevoel wel? Is het inderdaad zo dat het verband tussen financiële en psychische problemen zo duidelijk is en slechts in één richting werkt?

Aan de Rotterdamse Erasmus Universiteit werd tussen 1986 en 2000 een onderzoek gevoerd naar de relatie tussen stress en (fysieke en psychische) gezondheid bij Nederlandse boeren. De onderzoekers waren hierbij vooral geïnteresseerd in de sluipende processen die verbonden zijn aan langdurige stressfactoren, zoals aanslepende financiële moeilijkheden.

Uit dit onderzoek bleek dat de boeren erg veel problemen ervoeren bij de ontwikkelingen in de landbouwsector. Ze hadden moeite met toegenomen overheidsregels, de daling van de productprijzen, de stijging van de productiekosten, de schaalvergroting, de onzekerheid over de toekomst, de snelheid van de ontwikkelingen in de sector, enz.

Deze problemen binnen de sector bleven niet zonder persoonlijke en bedrijfsgebonden gevolgen voor de onderzochte boeren: ze kregen immers in toenemende mate te kampen met financiële problemen. Daarnaast hadden deze sectorgebonden problemen ook negatieve gevolgen voor de motivatie voor hun beroep: meer dan 60 procent van de ondervraagde boeren was niet meer of maar matig emotioneel betrokken bij het boerenberoep en steeds meer boeren wilden stoppen.

Als theoretische achtergrond voor de relatie tussen financiële problemen en psychische gezondheid gebruiken de onderzoekers de ‘Conservation of Resources’-theorie van Hobfoll. Volgens deze theorie streven mensen er voortdurend naar hun hulpbronnen te behouden of te vergroten. Hulpbronnen kunnen zowel materieel (vb. geld) als immaterieel (vb. vaardigheden, kennis, sociale steun) zijn. (Dreigend) verlies van hulpbronnen leidt tot stress. Zo zal een gebrek aan voldoende financiële middelen, een belangrijke hulpbron voor elk bedrijf en gezin, als stressvol ervaren worden.

Op een boerenbedrijf, waar de ondernemer en zijn of haar gezin de belangrijkste bron van arbeid is, kan ook worden verondersteld dat lichamelijke en psychische gezondheid belangrijke hulpbronnen zijn om het bedrijf te kunnen runnen. Fysieke en mentale gezondheidsklachten zijn dus niet alleen een mogelijk gevolg van financiële problemen, maar zouden ook voorspellend kunnen zijn voor een minder goede financiële situatie van het bedrijf. Wie een betere fysieke conditie heeft, doet hier immers voordeel mee. En wie psychisch 'gezonder' is zal ook meer gemotiveerd zijn en hogere en specifieke doelen nastreven.

Al deze vooronderstellingen van de onderzoekers werden bevestigd in hun onderzoek. Hun belangrijkste conclusie was dat de lichamelijke en psychische gezondheid van de agrarische ondernemer een belangrijke sleutel is tot ondernemerssucces: het voorspelt de financiële situatie van het bedrijf op lange termijn.

Eigenlijk zijn geld en gemoed verwickeld in een negatieve spiraal: een slecht objectief economische toekomstperspectief van het bedrijf leidt tot ervaren financiële problemen, die op hun beurt weer voorspellend zijn voor de intentie om te stoppen en psychische klachten. De intentie om te stoppen leidt tot desinvesteringen en een verdere verslechtering van de financiële situatie van het bedrijf.

Dus we kunnen stellen dat financiële problemen inderdaad mee aanleiding kunnen geven tot een slechter welzijn, maar op zijn beurt gaat deze verslechtering van de psychische gezondheid de financiële problemen gaan doen toenemen.